

УДК 159.944:37.011.3-051

DOI <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2021.74-1.29>

О. О. Хацяук

арттерапевт, практичний психолог II категорії
КЗ «Дошкільний начальний заклад (ясла-садок) № 18» комбінованого типу Харківської міської ради

С. П. Гіренко

кандидат педагогічних наук, доцент,
заступник декана з навчально-методичної роботи факультету № 2
Харківського національного університету внутрішніх справ

В. І. Імбер

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри початкової освіти
Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського

О. М. Байєр

кандидат психологічних наук, доцент,
завідувач кафедри дошкільної освіти
КЗ «Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» Запорізької обласної ради

С. В. Левченко

аспірантка кафедри педагогіки, професійної освіти та управління навчальними закладами
Житомирського державного університету імені Івана Франка

ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ПРАКТИЧНИХ ПСИХОЛОГІВ ДО ЗМЕНШЕННЯ РИЗИКІВ «ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ» ПЕДАГОГІВ

Відсутність системного висвітлення синдрому «професійного вигорання» ускладнює та гальмує професійну підготовленість науково-педагогічних працівників різних професій (спеціальностей). Враховуючи вищезазначене, простежується важливість розроблення та впровадження у систему професійної підготовки науково-педагогічних працівників різних професій (спеціальностей) ефективних методик та технологій, які забезпечують зменшення ризиків їх «професійного вигорання», що є актуальним напрямом наукової розвідки та важливим практичним завданням.

Головною метою дослідження є розроблення та апробація педагогічної моделі формування готовності практичних психологів до зменшення ризиків «професійного вигорання» педагогів.

Методи дослідження: аналіз та узагальнення результатів науково-методичної, спеціальної (довідкової літератури) і відповідних напрямів дослідження інтернет-ресурсів, експертна оцінка, методи математико-статистичної обробки даних, методики психолого-педагогічної діагностики, інструментальні методи дослідження (та інше).

Враховуючи результати аналізу спеціальної науково-методичної літератури та інтернет-ресурсів, членами науково-дослідної групи розроблено структурно-функціональну модель формування готовності практичних психологів до зменшення ризиків «професійного вигорання» педагогів із акцентованим використанням засобів арттерапії (рис. 1).

З метою апробації розробленої нами структурно-функціональної моделі (рис. 1) проведено педагогічний експеримент. У дослідженні прийняли участь практичні психологи закладів вищої освіти м. Харкова (n=12 осіб), середній вік 36,2 роки. Учасників педагогічного експерименту було розподілено на контрольну групу (Кг, n=6 осіб) та експериментальну групу (Ег, n=6 осіб).

Під час педагогічного експерименту (в системі самостійної роботи) досліджувані Кг використовували традиційну методику формування готовності (професійних компетентностей) практичних психологів у напрямі попередження та профілактики ризиків професійного вигорання науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти (ЗВО) передбачену відповідними нормативно-правовими документами та програмами організації системи професійної підготовки (підвищення кваліфікації). У свою чергу, досліджувані Ег додатково використовували розроблену нами структурно-функціональну модель (рис. 1), яка передбачає акцентоване використання засобів та методик арттерапії.

Порівнюючи показники до та після використання розробленої членами науково-дослідної групи педагогічної моделі (рис. 1) встановлено, що результати (рис. 3) отримані наприкінці педагогічного експерименту у досліджуваних групах суттєво підвищилися у порівнянні із вихідними даними і ці відмінності в основному достовірні (Ег, $P \leq 0,05$).

Ключові слова: арттерапія, вибірка, готовність, дослідження, експериментальна група, контрольна група, педагогічна модель, педагогічний експеримент, педагоги, практичні психологи, професійне вигорання.

Постановка проблеми. Сьогодні спостерігається посилення вимог до якості психологічної підготовки фахівців, які спроможні якісно та ефективно виконувати свої функціональні обов'язки у різних соціальних умовах, коли посилюється вплив на індивіда різноманітних стресогенних факторів, таких, як: всесвітня пандемія спричинена коронавірусом (COVID-19 (SARS-CoV-2)), нестабільність політичної та економічної системи, загострення криміногенної ситуації, бойові дії на сході країни, диджиталізація суспільства, зростання ситуацій невизначеності, як у професійному середовищі, так і у повсякденному житті, погіршення екологічної ситуації, природні та техногенні катаклізми та інші суспільні складові.

Варто зауважити, що особливої та прискіпливої уваги набуває психологічна підготовка педагогів різних професій (спеціальностей), як осіб, причетних до навчання та виховання майбутніх поколінь. Крім цього, враховуючи специфіку особливості професії, педагоги є надто сприйнятливими до виникнення синдрому «професійного вигорання» і через це потребують особливого психологічного супроводу та підтримки. На даний час накопичено чимала кількість науково-методичного матеріалу у напрямі дослідження змістової частини та важливих компонентів синдрому «професійного вигорання», симптомів і факторів, які є передумовою його прояву.

Важливим є й той факт, що певна частка фахівців зазначеного напрямку дослідження позиціонують «професійне вигорання» виключно як негативне та деструктивне явище (виснаження фізичних, фізіологічних та психічних ресурсів) у житті професіонала (В. Орел, З. Решетова, К. Маслач, В. Бойко, І. Приходько та ін.). У свою чергу, позитивні наслідки ігноруються, лише окремі учені (С. Мащак, В. Лосев, Д. Трунов, А. Сорока, В. Федорчук та інші) зосереджують увагу на позитивних аспектах «професійного вигорання».

Відсутність системного висвітлення синдрому «професійного вигорання» ускладнює та гальмує професійну підготовленість педагогів різних професій (спеціальностей). Враховуючи вище зазначене, простежується важливість розроблення та впровадження у систему професійної підготовки педагогів різних професій (спеціальностей) ефективних методик та технологій, які забезпечують зменшення ризиків їх «професійного вигорання», що є актуальним напрямом наукової розвідки та важливим практичним завданням.

Дослідження виконано відповідно до плану науково-дослідної роботи факультету № 2 Харківського національного університету внутрішніх справ (2020 р.).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз спеціальної, науково-методичної літератури та інтернет-ресурсів (1 етап дослідження,

січень 2020 р.) у напрямі дослідження проблеми «професійного вигорання» представників різних груп населення, дозволив нам визначити ряд науковців: Т. Занкову, А. Огнева [1], В. Бойка [2], Е. Woodhead, L. Northrop, В. Edelstein [3], В. Мельника [4], та інших учених: К. Кмита, Л. Бондаревської, Н. Водопьянкової, Ю. Попова, А. Маслача, О. Хацаюк, А. Орел, Д. Турнова, І. Аршави, В. Бойка. Наукові теорії та практичні рекомендації зазначених вище учених і практиків є корисними для впровадження їх у програму професійного розвитку та удосконалення педагогів різних професій (спеціальностей).

У наукових працях: О. Черепехіної [5], Н. Пов'якель [6], А. Книша [7], І. Андрійчука [8], та інших учених і практиків: Ю. Бойка, Н. Антонової, Т. Ковалькової, В. Бочелюка, Н. Кавуненка, Я. Чаплака, О. Щотки, І. Сопійчука – висвітлені актуальні питання формування готовності практичних психологів до професійної діяльності.

Зі свого боку, у роботах провідних учених і практиків: Г. Пономарьової [9], Н. Перегончук [10], О. Баєр [11; 12], С. Забродського, О. Хацаюк [13], та інших: С. Грищенко, О. Кальбуса, І. Олійника, О. Главацької, Б. Голдстоуна, Л. Катаєв-Смика, Ю. Скорика, О. Височіна – висвітлені актуальні аспекти використання ефективних методик та педагогічних моделей, які спрямовані на подолання «професійного вигорання» у педагогів різних професій (спеціальностей).

Цікавими на наш погляд є роботи: О. Баєр [14], В. Імбер [15, 16], О. Хацаюка [17], С. Гіренка [18; 19] та інших учених і практиків (В. Ковалюк, А. Хуторського, О. Лавриненко, О. Жигайло, О. Пометуна, В. Лозової, Х. Шапаренка, Л. Дибкової), у яких акцентується увага на впровадженні у систему професійної діяльності представників різних груп населення сучасних та ефективних педагогічних моделей, які сприяють формуванню професійних компетентностей.

Під час подальшого аналізу спеціальної науково-методичної літератури, нашу увагу привернули роботи: Я. Сікори [20], О. Кокуна [21], О. Затворнюк [22], Ю. Вінюка [23], та інших учених і практиків: С. Максименка, В. Панока, Н. Чепелевої, Т. Яценко, Л. Карамушка, О. Матвієнко – у яких висвітлені актуальні питання організації самостійної роботи та підвищення кваліфікації практичних психологів на різних етапах їх професійного становлення.

Отже, ми встановили, що питанням розроблення та впровадження у систему професійної освіти практичних психологів сучасних та ефективних педагогічних моделей які забезпечують зменшення ризиків синдрому «професійного вигорання» педагогів різних професій (спеціальностей) в системі їх самостійної роботи (самоосвіти) присвячено недостатню кількість робіт, що потребує подальших наукових розвідок та підкреслює

актуальність і практичну складову обраного напрямку дослідження.

Мета статті – розроблення та апробація педагогічної моделі формування готовності практичних психологів до зменшення ризиків «професійного вигорання» педагогів.

Для досягнення мети дослідження планувався розв'язати такі завдання:

- провести аналіз спеціальної, науково-методичної літератури та інтернет-ресурсів у напрямі дослідження проблеми синдрому «професійного вигорання» представників різних груп населення;
- здійснити аналіз науково-методичної літератури у напрямі формування готовності практичних психологів до професійної діяльності;
- провести аналіз існуючих методик (педагогічних моделей) спрямованих на подолання синдрому «професійного вигорання» у педагогів різних професій (спеціальностей);
- визначити та дослідити ефективні педагогічні моделі, які забезпечують формування готовності представників різних груп населення до професійної діяльності;
- провести аналіз науково-методичної літератури у напрямі організації самостійної роботи та підвищення кваліфікації практичних психологів на різних етапах їх професійного становлення;
- розробити та апробувати педагогічну модель формування готовності практичних психологів до зменшення ризиків синдрому «професійного вигорання» педагогів в системі їх самостійної роботи (самоосвіти).

Методи дослідження: аналіз та узагальнення результатів науково-методичної, спеціальної (довідкової літератури) і відповідних напрямку дослідження інтернет-ресурсів, експертна оцінка, методи математико-статистичної обробки даних, методики психолого-педагогічної діагностики, інструментальні методи дослідження (та інше).

Виклад основного матеріалу. З метою якісної організації дослідження створено науково-дослідну групу, до складу якої були залучені провідні учені та практики обраного нами напрямку наукової розвідки (О. Хацаюк, С. Гіренко, В. Імбер, О. Байер, С. Левченко).

Враховуючи результати аналізу спеціальної науково-методичної літератури та інтернет-ресурсів (2-й етап дослідження, 1-й блок; лютий 2020 р.), членами науково-дослідної групи розроблено структурно-функціональну модель формування готовності практичних психологів до зменшення ризиків «професійного вигорання» педагогів із акцентованим використанням засобів арттерапії (рис. 1).

Зі свого боку, «Арттерапія» – напрям психології призначений допомогти індивіду усвідомити свій внутрішній стан шляхом створення ним візуального образу, метафор, символів (арттерапевтичного ефекту). Вона одночасно вирішує діа-

гностичні та терапевтичні завдання [24]. Варто зауважити, що терапія творчістю тісно пов'язана із психотерапією та аналітичним напрямом в психології. Використання прикладних методик арттерапії для різних вікових груп має свою специфіку. Для кожного вікового періоду існують свої методи, а також універсальні методики, які можливо реалізувати під час арттерапевтичних сеансів із більшістю вікових груп. Мета арттерапії – сформувані в індивіда розуміння позитивного ефекту арттерапевтичної продукції, вербалізувати його, і розуміти взаємозв'язок між зображеним та власним внутрішнім досвідом, що забезпечить зниження ризиків професійного вигорання на різних етапах професійної діяльності.

З метою апробації розробленої нами структурно-функціональної моделі (рис. 1) проведено педагогічний експеримент (2-й етап дослідження, 2-й блок; березень-листопад 2020 р.). У дослідженні прийняли участь практичні психологи закладів вищої освіти м. Харкова (n=12 осіб), середній вік 36,2 роки.

Учасників педагогічного експерименту було розподілено на контрольну групу (Кг, n=6 осіб) та експериментальну групу (Ег, n=6 осіб). Досліджувані Кг та Ег дали згоду на участь у педагогічному експерименті, що підтверджено відповідним актом.

На початку педагогічного експерименту досліджувані Кг та Ег за рівнем сформованості практичних навичок (прикладних професійних компетентностей) щодо зменшення ризиків «професійного вигорання» педагогів достовірно не відрізнялися ($P \geq 0,05$).

Під час педагогічного експерименту (в системі самостійної роботи) досліджувані Кг використовували традиційну методику формування готовності (професійних компетентностей) практичних психологів у напрямі попередження та профілактики ризиків професійного вигорання науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти (ЗВО) передбачену відповідними нормативно-правовими документами та програмами організації системи професійної підготовки (підвищення кваліфікації).

Зі свого боку, досліджувані Ег додатково використовували розроблену нами структурно-функціональну модель (рис. 1), яка передбачає акцентоване використання засобів і методик арттерапії. Варто наголосити, що організація самостійної роботи практичних психологів Ег в умовах карантинних обмежень здійснювалася із використанням телекомунікаційних можливостей засобів мережі інтернет (спеціальних відеододатків). Крім того, під час самостійної роботи досліджуваними Ег використовувалася прикладна ментальна карта (рис. 2), яка сприяла підвищенню якості, ефективності (густоти та щільності) практичних тренінгів у обраному нами напрямі дослідження.

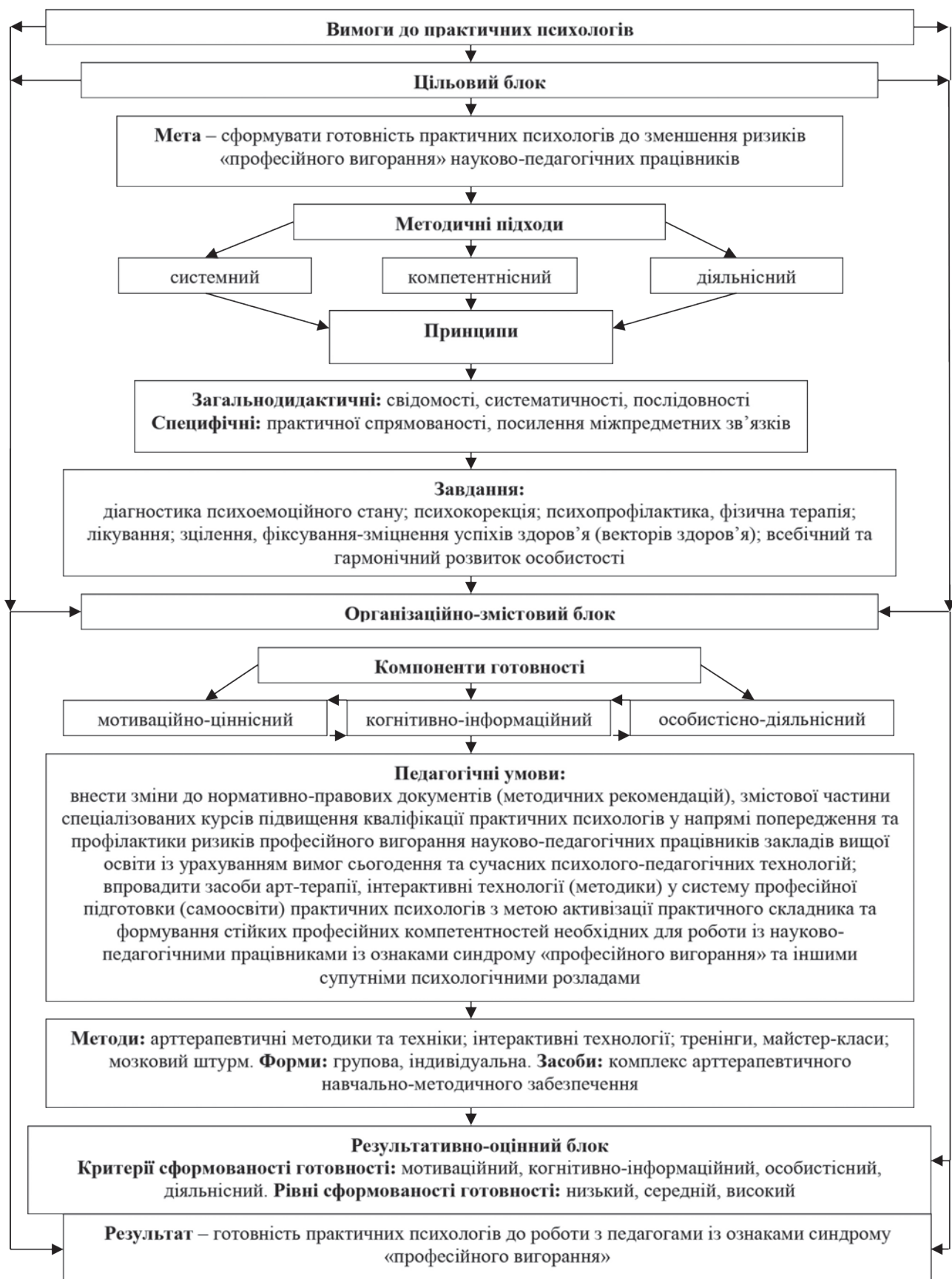

Рис. 1. Структурно-функціональна модель формування готовності практичних психологів до зменшення ризиків «професійного вигорання» педагогів із акцентованим використанням засобів арттерапії

Наприкінці дослідження, членами науково-дослідної групи було проведено визначення рівня сформованості готовності досліджуваних Кг та Ег до практичного використання набутих навичок, шляхом виконання відповідних тестових завдань та вузькопрофільного анкетування. Варто зауважити, що проходження тестових завдань здійснювалося за участю діючих науково-педагогічних працівників: кафедри тактичної та спеціальної фізичної підготовки Харківського національного університету внутрішніх справ (ХНУВС, n=8 ос.), кафедри фізичної підготовки та спорту Національної академії Національної гвардії України (НАНГУ n=4 ос.), середній вік 47,3 роки, педагогічний досвід понад 15 років.

Вищезазначених науково-педагогічних працівників було закріплено за контрольною групою (n=6 ос., з-них: 4 ос., представники ХНУВС; 2 ос., представники НАНГУ) та експериментальною гру-

пою (Ег, n=6 чол., з-них: 4 ос., представники ХНУВС; 2 ос., представники НАНГУ).

Проходження тестових завдань досліджуваними практичними психологами Кг та Ег оцінювалося за 4-бальною шкалою оцінювання (шляхом експертної оцінки), де – «5» максимальний бал, а – «2» найнижчий бал. Обов'язковою умовою реалізації поставлених перед нами завдань, було проведення постійного педагогічного контролю на всіх етапах дослідження. Це дозволяло своєчасно вносити корективи у тестові завдання.

Порівнюючи показники до та після використання розробленої членами науково-дослідної групи педагогічної моделі (рис. 1) встановлено, що результати (надано на рис. 3) отримані наприкінці педагогічного експерименту у досліджуваних групах суттєво підвищилися порівняно з вихідними даними, і ці відмінності переважно достовірні (Ег, P<0,05).

Рис. 2. Ментальна карта алгоритмізації засобів системи арттерапії

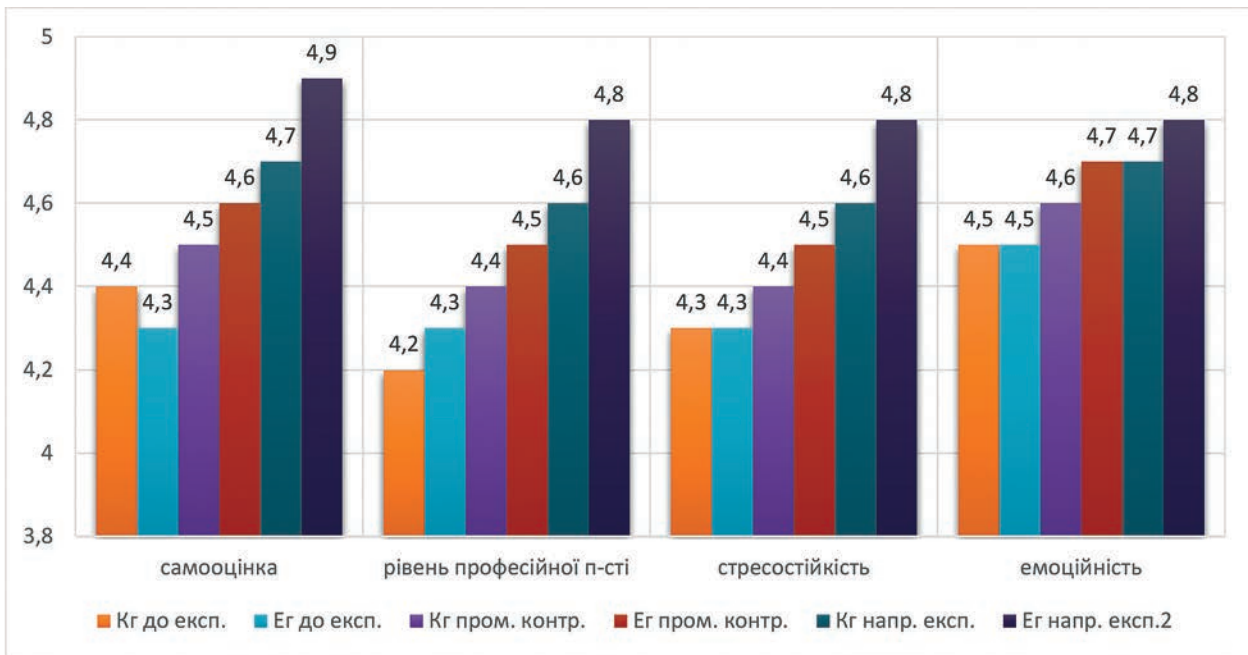

Рис. 3. Динаміка сформованості готовності практичних психологів Кг та Ег до зменшення ризиків «професійного вигорання» науково-педагогічних працівників упродовж педагогічного експерименту

Отже, враховуючи результати педагогічного експерименту нами підтверджено функціональність та прикладну спрямованість розробленої педагогічної моделі (рис. 1), що забезпечує готовність практичних психологів до зменшення ризиків синдрому «професійного вигорання» науково-педагогічних працівників.

Висновки і пропозиції. У результаті дослідження членами науково-дослідної групи розроблено та апробовано структурно-функціональну модель формування готовності практичних психологів до зменшення ризиків «професійного вигорання» педагогів, основним засобом якої є арттерапевтичні методики. Крім того, нами встановлено, що використання спеціальних ментальних карт та алгоритму проведення практичних тренінгів забезпечує формування резистентності педагогів до «професійного вигорання». У свою чергу, сучасні засоби телекомунікації мережі Інтернет сприяють удосконаленню професійних компетентностей, як практичних психологів, так і досліджуваних науково-педагогічних працівників в системі їх самостійної роботи (самоосвіти), особливо в умовах карантинних обмежень. Результати дослідження впровадженні в систему психологічного забезпечення науково-педагогічних працівників ХНУВС та НАНГУ.

Членами науково-дослідної групи пропонується використання спеціальних арттерапевтичних методик і технік у системі психологічного забезпечення педагогів старших вікових груп (зі значним досвідом), які сприятимуть формуванню у них психологічної стійкості до ризиків «професійного вигорання».

Перспективи подальших досліджень у зазначеному напрямі передбачають формування професійних компетентностей у практичних психологів до роботи із педагогами на етапі їх фізичної терапії після лікування коронавірусної хвороби (COVID-19 (SARS-CoV-2)).

Список використаної літератури:

1. Занкова Т.А., Огнев А.С. Професійне «вигорання» керівників. *Управління персоналом*. – №11. – Харків, 2003. С. 64-75.
2. Бойко В.В. Синдром емоціонального вигорання: діагностика и профілактика : учеб. пособн. Питер. СПб, 2008. 336 с.
3. Woodhead E., Northrop L., Edelstein B. Stress, social support, and burnout among long-term care nursing staff. *Journal of Applied Gerontology*. – № 35 (1). – (CA) USA, 2014. P. 120-127.
4. Мельник В.В. Особливості синдрому професійного вигорання у викладачів з різним стажем педагогічної діяльності: кваліф. роб. СумДУ. Суми, 2020. 58 с.
5. Черепехіна О.А. Особливості психологічної готовності психологів до професійної діяльності у спорті : автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук : 19.00.01. Київ, 2006. 26 с.
6. Пов'якель Н.І. Творчі складові професійної компетентності мислення практичного психолога: особливості прояву та генезис. *Психологія у XXI столітті: перспективи розвитку: матеріали VI Костюківських читань*. – Т. 3. – Кам'янець-Подільськ, 2003. С. 52-56.

7. Книш А.Є. Структура особистісної готовності до професійної діяльності майбутніх психологів-тренерів. *Теорія і практика управління соціальними системами*. – № 1. – Київ, 2014. С. 84-91.
8. Андрійчук І.П. Формування позитивної Я-концепції особистості майбутніх практичних психологів у процесі професійної підготовки : автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук : 19.00.07. Київ, 2003. 20 с.
9. Пономарева Г.А. Синдром «емоціонального вигорання» у педагогов, працюючих с особыми детьми» и способы его профилактики в условиях образовательного учреждения. *Специальная психология*. – № 1 (7). – Новосибирск, 2006. С. 48-57.
10. Перегончук Н.В. «Професійне вигорання» як фактор розвитку особистості педагога : автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук : 19.00.07. Київ, 2011. 22 с.
11. Байер О.Н. Модель психологического сопровождения личностного и профессионального роста педагогов дошкольного учебного учреждения: профилактика «синдрома выгорания». *Научные записки НДУ им. М. Гоголя*. – № 5. – Ніжин, 2007. С. 141-143.
12. Байер О.Н. Диагностика эмоционального выгорания педагогов дошкольных учебных учреждений. *Актуальные проблемы и тенденции современного дошкольного образования*. – № 1. – Минск, 2013. С. 15-18.
13. Забродський С.С., Хацаюк О.О. Перспективи застосування комплексу дослідження реакції людини «АЕCS-LAB» з метою індивідуалізації спеціальної фізичної підготовки майбутніх офіцерів НГУ. *Актуальні проблеми розвитку традиційних і східних єдиноборств*. – Вип. 14. – Харків-Вінниця, 2019. С. 54-59.
14. Байер О.Н. Интерактивные методы в работе с педагогическими кадрами дошкольных учебных заведений. *Приоритетні напрями роботи дошкільної освіти на 2009–2010 навчальний рік: методичний аспект*. – Вип. 8. – Запоріжжя, 2009. С. 101-112.
15. Імбер В.І. Пропедевтика впровадження комп'ютерних технологій в освітній процес ДНЗ. *Innovations and modern technology in the educational system: contribution of Poland and Ukraine*. – № 1. – Sandomierz, 2017. P. 192-195.
16. Імбер В.І. Упровадження мультимедійних технологій у підготовку майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. – № 5 (49). – Суми, 2015. С. 247-255.
17. Хацаюк О.В. Педагогічна модель функціональної готовності курсантів НАНГУ до виконання завдань за призначенням. *Взаємодія духовного й фізичного виховання в становленні гармонійно розвиненої особистості*. – Вип. 6. – Слов'янськ, 2019. С. 328-337.
18. Гіренко С.П. До питання мінімізації конфліктологічних ризиків в діяльності працівників поліції на етапі професійної підготовки. *Актуальні проблеми сучасної психології та педагогіки у ВНЗ МВС*. – Вип. 2. – Харків, 2018. С. 79-82.
19. Гіренко С.П. До питання значення когнітивних механізмів у формуванні конфліктологічної культури особистості. *Психологія свідомості: теорія і практиканукових досліджень*. – Вип. 1. – Переяслав-Хмельницький, 2017. С. 122-125.
20. Сікора Я.Б. Формування професійної компетентності майбутнього вчителя інформатики засобами моделювання : автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : 13.00.04. Житомир, 2010. 22 с.
21. Кокун О.М. Психологія професійного становлення сучасного фахівця. *Project Report*. – Вип. 1. – Київ, 2012. С. 127-139.
22. Заторнюк О.М. Формування у майбутніх психологів готовності до професійного самовдосконалення: автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2016. 20 с.
23. Вінтюк Ю.В. Вплив глобалізаційних та інтеграційних процесів у суспільстві на зміст підготовки майбутніх психологів. *Молодий вчений*. – Вип. 1. – Херсон, 2017. С. 206-210.
24. Арт-терапія. Київ : Vema Kids, 2020. URL: <https://vemakids.com.ua/ua/art-terapiya>.

Khatsaiuk O., Hirenko C., Imber V., Baiier O., Levchenko S. Formation of readiness of practical psychologists to reduce risks of “professional burnout” of teachers

The lack of systematic coverage of the Syndrome of «Professional Burnout» complicates and inhibits the Professional Training of research and teaching staff of various Professions (Specialties). Given the above, the importance of developing and implementing in the System of Professional Training of Scientific and Pedagogical workers of various Professions (Specialties) effective methods and technologies that reduce the risk of their «burnout», which is an important area of Scientific Intelligence and an important Practical task.

The main Purpose of the study is to develop and test a Pedagogical model of Forming the Readiness of Practical Psychologists to Reduce the risks of “Professional Burnout” of Teachers.

Research methods: analysis and generalization of the Results of Scientific and Methodological, Special (reference literature) and relevant research areas of Internet resources, Expert evaluation, Methods of Mathematical and Statistical data processing, Methods of Psychological and Pedagogical Diagnostics, Instrumental Research methods (etc.).

Considering the Results of the analysis of Special Scientific-Methodical literature and Internet resources, members of the Research group developed a Structural-Functional model of Forming the Readiness of Practical Psychologists to reduce the risks of «Burnout» of Teachers with accentuated use of Art Therapy. In order to test the Structural-Functional model developed by us (Fig. 1), a Pedagogical Experiment was conducted. The study involved Practical Psychologists of higher education institutions in Kharkiv (n=12 people), average age 36,2 years. Participants in the Pedagogical Experiment were divided into a Control group (Kg, n=6 people) and Experimental group (Eg, n=6 people). During the Pedagogical Experiment (in the System of Independent work) the studied Kg used the traditional method of Formation of Readiness (professional competencies) of Practical Psychologists in the direction of prevention and prevention of risks of Professional Burnout of Scientific and Pedagogical workers of higher education institutions, training systems (advanced training). In turn, the studied Eg additionally used the Structural-Functional model developed by us (Fig. 1), which provides for the accentuated use of means and methods of Art Therapy.

Comparing the indicators before and after the use of the Pedagogical model developed by members of the Research group (Fig. 1) it was found that the results (Fig. 3) obtained at the end of the Pedagogical Experiment in the studied groups significantly increased compared to baseline and these differences are mostly significant ($P \leq 0,05$).

Key words: art therapy, sample, readiness, research, experimental group, control group, pedagogical model, pedagogical experiment, teachers, practical psychologists, professional burnout.